

Talousarvioraamit 2025 ja taloussuunnitelma 2026-2027

Kaupunginhallitus 20.05.2024 § 242

Valmistelija Talousjohtaja Mikko Tornikoski, talouspäällikkö Kim Salo, talouspäällikkö Marika Plusisaari, taloussuunnittelija Minna Ojatalo ja controller Jenni Sinkkonen

Talousarvion vuosittainen valmistelu käynnistyy talousarvioraamien laadinnasta, jotka käsitellään tavallisesti keväisin kaupunginhallituksessa yhdessä talousarvionlaadintaohjeiden kanssa. Tarkoituksena on asettaa taloussuunnittelua ohjaavat tavoitteet toiminnan ja talouden osalta. Taloussuunnittelun ja talousarvioraamien kokonaiskuvan muodostamiseksi valmistelussa hyödynnetään tuoreimpia tietoja talouden muuttujista ja kehitysnäkymistä. Talousarvioraamien ja taloussuunnitelmien laadinta perustuu viime kädessä arvioihin ja skenaarioihin kaupungin talouden todennäköisimmistä kehitysurista.

Vuoden 2025 talousarvioraamien ja taloussuunnitelman 2026-2027 kokonaisuus muodostuu talousarviolaadinnan aikataulutuksesta, yhteydestä kaupunkistrategian tavoitteisiin, arvioihin toimintaympäristön keskeisimmistä muuttujista ja niiden vaikutuksista talousarvion laadintaan sekä lähtökohdista ja oletuksista ensi vuoden suunnitteluun.

Kaupunginhallitus kävi talousarvion laadinnan lähtökohdista keskustelut iltakoulussa 6.5.2024 ja valtuusto valtuustoseminaarissa 13.5.2024.

Valtionvarainministeriön julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025-2028, eli kevään 2024 kuntatalousohjelma julkaistiin valtion kehysriihen jälkeen 25.4.2024. Valtionvarainministeriön kuntatalousohjelma syventää talousarviovalmistelun ja julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevaa arviointia. Sen painopiste on kuntatalouden kehitysnäkymien ja valtion toimenpiteiden tarkastelussa.

Kuntatalouden ennuste on heikentynyt ja odotettua korkeampi kuntien menotaso varjostaa tulevia ennustevuosia ja on kehyskaudella eniten kuntataloutta heikentävä tekijä. Kehysriihi vastasi kuntien huoliin vain osittain, vaikkakin kokonaisuutena kevään 2024 kuntatalousohjelma oli kuntien näkökulmasta kuntataloutta vahvistava.

Edellisen vuoden kuntatalousohjelmaan verrattuna kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta on kuitenkin heikentynyt, ja kunnille jää entistä vähemmän rahaa nettolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Kaupungin näkökulmasta talouden pitkántähtäimen suunnitelmissa on edelleen epävarmuutta, mutta on ilmeistä, että keskeiset haasteet ovat rahoituslaskelmassa. Kuntatalouden ennusteiden heikentyessä kaupunki on tilanteessa, jossa ilman toimenpiteitä vuosikatteen eivätkä riitä kattamaan poistoja ja nettoinvestointeja. Samanaikaisesti kaupungin menot kasvavat ja rahoituspohja kaventuu.

Yleinen taloustilanne Suomessa on edelleen heikko. Inflaatio on tullut alaspäin lähemmäksi EKP:n tavoitetta, mutta ohjauskorot ovat edelleen korkealla tasolla. Vaikka ohjauskorkojen odotetaan laskevan, tulevat kaupungin korkomenot kasvamaan merkittävästi investoinnit ja nykyinen lainakanta huomioiden. Lisäksi kuten aikaisemmin on todettu, kevään 2023 kunta-alan palkkaratkaisut tulevat myös kaupungille kalliiksi ja kasvattavat henkilöstömenoja.

Epävarmuutta tuovat myös kunta-alan uudistukset. Tämänhetkisten arvioiden mukaan TE24-uudistuksessa palvelut ja tehtävät siirtyvät kunnille aliresurssoituna. Valtion rahoitusjärjestelmän uudistuksen ja kiinteistöverouudistuksen on tarkoitus astua voimaan 1.1.2026.

Kaupungin investointitarpeet ovat mittavia, jonka johdosta vuosikate on saatava strategian mukaisesti kestäväälle tasolle. Tämän lisäksi investointeja on vielä priorisoitava, uudelleen arvioitava tai jättää tässä vaiheessa toteuttamatta. Keväällä käynnistyneellä talousohjelmalla haetaan tähän apuja, mutta se ei yksin riitä. Taloutta ei saada strategian mukaisesti tasapainoon mikäli kaikki pitävät kiinni saavutetuista eduistaan. Yhteistyötä talouden tasapainoon saattamiseksi tarvitaan kaikilla rintamilla, jotta tavoitteet toteutuvat ja talous tervehtyy.

Vaikka arvioiden mukaan kaupungin talouskehityksen kannalta positiiviset vaikutukset tulevat viiveellä, sisältävät ne vielä kuitenkin epävarmuutta eikä niillä saada taloutta lyhyellä aikavälillä tasapainoon. Näitä myönteisiä asioita ovat mm. positiivinen väestönkasvu, yritysten sijoittumiset ja työllisyystilanne sekä alueen tuulivoiman lisääntyminen. Näitä ei ole huomioitu raamissa tässä vaiheessa.

Talousarvioraami pitää sisällään talousohjelman toukokuun tilanteen mukaan toimenpiteitä yhteensä noin 7 miljoonaa euroa vuosille 2024-2026. Kaupungin toiminnan osalta talousohjelman toimenpiteet eivät yksin riitä talouden sopeuttamiseen, ja näin ollen talousarvioraami pitää sisällään myös vuodesta 2025 kunnallisveroprosentin noston 8,9:stä prosentista 9,8 prosenttiin (0,9 %-yksikköä). Valtionvarainministeriön painelaskelmissa kaupungin kokoluokassa laskennallinen korotustarve on 1,2 prosenttia ja näin ollen raamissa esitetty veron korotus alittaa ministeriön laskennallisen korotustarvearvion.

Jotta talouden tasapaino voidaan arvioiden mukaan saavuttaa, edellyttää se talousohjelman toimenpiteiden täysimääräistä toteutumista ja verojen korotuksia. Mikäli talouden tasapaino saavutetaan lyhyellä aikavälillä, on veroja mahdollista myös laskea. Talousohjelman toimenpiteiden kautta on arvioitu kaupungin

veroasteen laskennallista korotustarvetta, millä kaupungin talous saataisiin tasolle jolla vuosikate riittäisi kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Mikäli toiminnan kautta on saatavissa vielä lisäsäästöjä, laskee se laskennallista verojen nostopainetta.

Taloussuunnitelmien muutoksiin on varauduttava talousarvion laadinnan aikana vielä syksyllä ja niitä on perusteellista tarkistaa hyvinkin nopealla aikataululla epävarmuuden vallitessa. Valtion budjetti, verotulot ja valtionosuuksien ennusteet tarkentuvat vielä vuoden kuluessa ja antavat näkymiä myös kaupungin talouden suunnitteluun. Käyttötalouden vuosikatetta on vahvistettava ja investointeja on priorisoitava talouden kantokyvyn varmistamiseksi. Investointisuunnitelmien mahdollisia muutoksia ja niiden vaikutuksia käyttötaloussuunnitelmiin arvioidaan vielä ennen kesää talousohjelman työvaliokunnan toimesta 13.6.

Talousarvionlaadinta on parhaillaan käynnissä ja kokonaiskuva tarkentuu niin ennusteiden kuin myös talouden tasapainottamisen toimenpiteiden osalta. Talousarvioraamit kuitenkin asettaa ne reunaehdot, jotka ohjaavat taloussuunnittelua talouden tasapainon löytämiseksi.

Oheismateriaalina talousarvioraami 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2027 sekä talousarvion laadintaohjeet.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä talousarvioraamin vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026 - 2027 sekä talousarvion laadintaohjeet.

Käsittely

Käsittelyn aikana puheenjohtaja Innanen esitti, että päätös kuuluu: Kaupunginhallitus päättää hyväksyä talousarvioraamin vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026 - 2027 sekä talousarvion laadintaohjeet siten, että se ei sisällä veronkorotuksia, tavoitteena vähintään nollatulos. Jäsenet Ojala, Puurula ja Nurmi kannattivat esitystä.

Jäsen Pietilä esitti, että kaupunginhallitus päättää hyväksyä talousarvioraamin vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026 - 2027 sekä talousarvion laadintaohjeet siten, että se sisältää puolen prosentin veronkorotuksen, tavoitteena vähintään nollatulos. Jäsen Salo kannatti esitystä.

Koska oli tehty kaksi vastaesitystä puheenjohtaja esitti, että asiassa suoritetaan äänestys. Ensin vastakkain asetetaan puheenjohtaja Innasen ja jäsen Pietilän esitykset.

Äänestys I

Suoritetussa äänestyksessä Innasen esitys sai 7 ääntä ja Pietilän esitys sai 5 ääntä.

Liite A § 242

Äänestyslista

Seuraavaksi äänestettiin kaupunginjohtajan päätösesityksen ja puheenjohtaja Innasen vastaesityksen välillä.

Äänestys II	Suoritettussa äänestyksessä kaupunginjohtajan päätösesitys sai 4 ääntä ja puheenjohtaja Innasen vastaesitys sai 8 ääntä.
	Liite B § 242 Äänestyslista
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtaja Innasen vastaesityksen.
Vesilaitosjohtokunta 11.06.2024 § 53 412/02.02.00/2024	
Vesilaitosjohtaja	Vesilaitosjohtokunta merkitsee tiedoksi talousarvioraamit vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026 – 2027 sekä talousarvion laadintaohjeet.
Päätös	Vesilaitosjohtokunta hyväksyi päätösesityksen.